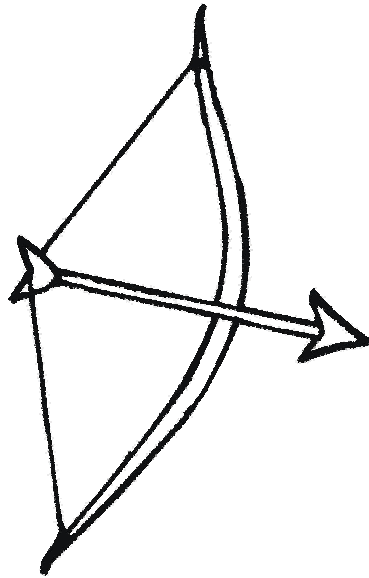

בס"ד

ללמד בני יהודה

קש"ת

קיץ של תורה

מושג יומי, סיכומי הפרשיות, חידוני א'-ב'
ועיונים בפרשה לקיץ תשס"ו

תלמידים יקרים,

החוברת שלפניכם כוללת משהו קצר ללמוד בכל יום בחופש. החוברת בנויה לפי פרשת השבוע:

בכל שבוע (משבוע פרשת בלק ועד שבוע פרשת שופטים) יש מושג לימים א'-ה'.
לכל מושג יש שאלה (קצרה!) מסכמת בעמוד השאלות שבסוף החוברת.
ביום שישי מכינים את פרשת השבוע על ידי לימוד סיכום הפרשה. ישנם נושאים מהפרשה ללימוד וחידונים לפיצוח ליד שולחן השבת.
החידונים בנויים משאלות ברמות שונות ומתאימות לשולחן השבת. אפשר, אך לא צריך לענות על כל השאלות. המטרה היא שתעזרו בחומש (וגם בהורים, בסבים, בסבתות, ובאחים ואחיות גדולים).

כמובן שהלימוד בחוברת אינו מספיק וראוי לקבוע עיתים לתורה בכל יום עם בני משפחה או חברים מלבד זה.

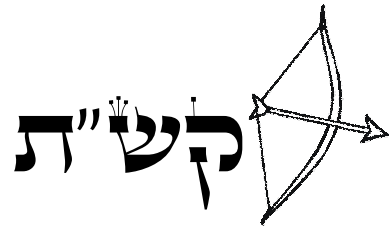
פרסים: תלמידים שיגישו את דף התשובות למושגים בהלכה וואו את התשובות לחידות א'-ב' בפרשת השבוע בתחילת שנת הלימודים תשס"ז הבעל"ט יזכו בפרסים נאים.

תודה: מספר מושגים נלקחו מהמושגים של הרב שמואל כץ באתר בית ספר הר נוף בנות, ומספר נלקחו מה"הלכה יומית" של הרב מוטי ורהפטיג.
תודה רבה לאלחנן אוריאל מנריה על העזרה הגדולה בהכנת החידון!

לסיום, יהי רצון שדברי תורתנו ילוו אותנו בכל אורחות חיינו ושנזכה לקיץ של תורה.

ערוך בידי מוטי פישפדר, צוריאל קטן וצבי האריס

בס"ד
לשבוע פרשת בלק

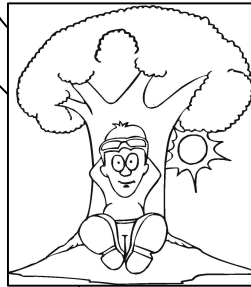

יום א': זְהִירוֹת! זְהִירוֹת! זְהִירוֹת!

- לְמַדְנוּ עַל הַמְצָוָה לְשָׁמֵר עַל עֲצָמֵנוּ מִכָּל סַכָּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: **"וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם"**. יֵשׁ מְסַפֵּר סַכָּנוֹת אֶפְיָנִיּוֹת לְקִיץ שֶׁיֵּשׁ לְשִׁים לֵב לְהִשְׁמֵר מֵהֶן כְּדֵי שֶׁבְּאֵמֶת נִהְיֶה מֵהַחַפֵּשׁ.
- יֵשׁ לְהִזָּהָר בְּדַרְכֵיכֶם וּלְשָׁמֵר עַל כָּל כְּלָלֵי הַזְּהִירוֹת בְּדַרְכֵיכֶם.
- אִין לְהִכְנִס לְבִרְכָה אוֹ לִים כְּשֶׁאִין מְצִיל. יֵשׁ לְהִשְׁמַע לְהוֹרָאוֹת הַמְצִיל.
- קַל מְאֹד לְהִתְנַבֵּשׂ בַּחֵם הַקִּיָּצִי, וְלָכֵן יֵשׁ לְהַקְפִּיד לְשִׁתּוֹת מְסַפִּיק מִים.

יום ב': מהו קידוש ה'?

דבר נוסף שאנו צריכים להיזהר בו תמיד, ובמיוחד בחדשי הקיץ הוא שאנו נביא ל"קידוש ה'" ולא, חס ושלום, ל"חילול ה'". יהודי שעושה מעשה טוב ואחרים רואים אותו ואומרים, "ראו את ההתנהגות הטובה של היהודי הזה", גורם ל"קידוש ה'". כלומר, על ידי מעשיו הוא גורם לפאר את שמו של ה' בעולם. הדבר נכון במיוחד עם רואים יהודי ששומר תורה ומצוות עושה מעשים נאים וטובים ואומרים, "אשרי האיש הזה שלמד תורה!"

יום ג': מהו חילול ה'?

לעומת קידוש ה', יהודי שעושה מעשים לא ראויים, גורם חילול ה'. אם הוא יהודי שומר תורה ומצוות, הדבר הרבה יותר גרוע! אנשים רואים את ההתנהגותו ואומרים, "ראו מעשיו של איש זה שלמד תורה!" כמובן שהדבר הוא ביזיון לתורה וגורם לביזיון של שם ה' בעולם! הדיבור שלנו והמעשים שלנו נראים על ידי אחרים. כאשר אנחנו מטיילים עם חברים ועם המשפחה יש בידינו לעשות מצווה גדולה זו של קידוש ה'. בכל מקום שנלך נקפיד על קיום המצוות ונקפיד לדבר בצורה מכובדת ונעימה עם הבריות ועל ידי כך יסתכלו עלינו ויאמרו, "אשרי האנשים האלו שלומדים תורה!"

יום ד': זְהִירוֹת בַּכְּשָׁרוֹת

לעונת הקיץ יש מטעמים מיוחדים. פירות קיץ, גלידות וארטיקים ובשר על האש, הם חלק מהמאכלים שאנשים מזהים עם עונה זו. נזכיר כאן כמה כללים חשובים, כדי שנהנה ממזון בריא, טעים וגם כשר.

- כל מזון ארוז שקונים צריך הכשר, כלומר צריך שיהיה כתוב שיש פיקוח (השגחה) על כשרות המוצר. כאשר ההכשר הוא מרבנות לא מוכרת מחוץ לארץ, יש לברר אם ההשגחה היא אמינה ומוכרת על ידי הרבנות הראשית לישראל.
- כאשר אוכלים במסעדה, צריך לבדוק שיש לעסק "תעודת כשרות" בתוקף. כלומר, לא מספיק לראות שיש תעודה, אלא צריך לבדוק שהתעודה היא של המסעדה שאתם רוצים לאכול בה, וגם שהתאריך על התעודה היא בתוקף.
- אם אתם מטיילים בחוץ לארץ, כדאי להתייעץ מראש עם אנשים שמכירים את המקום כיצד והיכן אפשר לקנות מזון כשר. **בתאבון!**

יום ה': זְהִירוֹת בַּתְּפִילָה!

גם בחופשת הקיץ יש להקפיד על סדר יום "יהודי". היום שלנו מתחיל ב"מודה אני", נטילת ידיים ותפילה. התפילה היא זכות ולא רק חובה: יש לנו אפשרות לשוחח עם ה', להודות לו על כל הטוב שעשה עמנו ולבקש את צרכנו. **לבנים מצווה גדולה להתפלל במנין** (וגם בנות יכולות). בימי החופש יש הזדמנות לבקר גם במקומות קדושים- מקומות מיוחדים לתפילה, כמו הכותל, מערת המכפלה ועוד. למרות שאפשר להתפלל בכל מקום, יש כח מיוחד לתפילות שלנו במקומות אלו שיהודים רבים מכל העולם באים אליהם להתפלל. במקומות קדושים יש לזכור להתנהג באופן הולם לקדושת המקום וגם להתלבש בצורה מתאימה.

סיכום פרשת בלק:

- מואב ומדין מגייסים את בלעם הרשע לקלל את ישראל.
- בלעם מתרצה ללכת בעיקר בזכות כסף וכבוד..., ובציווי לומר רק את דבר ה'.
- מלאך ה' המעכב בדרך, ודברי אתונו של בלעם הרואה את אשר הוא אינו רואה.
- בלעם שבא לקלל נמצא מברך את ישראל על פי ה', ב-3 מקומות שונים.
- בלעם המגורש לארצו נותן עצה לבלק לפתות את ישראל בבנותיו.
- ישראל מתפתים למואביות ונצמדים לאליליהם. חרון אף ה' והמגפה.
- קנאות פנחס כנגד זמרי וכזבי החוטאים, שמצילה את ישראל.

לשולחן שבת:

עין טובה: בפרשה נפגשים אנו עם אדם חשוב, שכל מטרתו ועיקר כוחותיו מתמקדים בעין רעה- היכולת לראות את חסרונות השני, לקנא בו ולהרבות את רעתו. חכמים בפרקי אבות מנסים להשוות בין 2 דרכים. בין דרכו של בלעם (שהיה נביא הגויים) ותלמידיו הממשיכים בדרכו, לבין אברהם אבינו ותלמידיו.

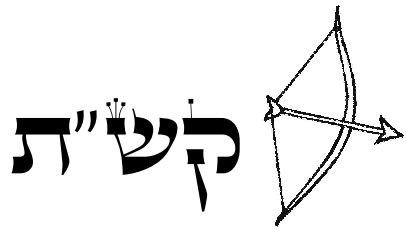
(אבות ה', י"ז) **כל מי שיש בו שלושה דברים הללו, הרי זה מתלמידיו של אברהם; וכל מי שאין בו שלושה דברים הללו, הרי זה מתלמידיו של בלעם: תלמידיו של אברהם-- עין טובה, ונפש שפלה, ורוח נמוכה; אבל תלמידיו של בלעם-- עין רעה, ונפש רחבה, ורוח גבוהה.**

יש מי שמסביר את מדת העין הטובה כמיעוט תאוות והיות האדם שמח בחלקו. אך נראה שיש מקום גם לפרש זאת גם כהתבוננות חיובית. בדומה לבלעם, גם אברהם עומד מלמעלה ורואה את סדום ועמורה, אך בשונה מבלעם שבא לקלל, הוא מחפש דווקא את הצדדים החיוביים שאולי עוד קיימים בעיר, שבזכותם תנצל העיר כולה. כדברי יהושע בן פרחיה בפרקי אבות: **"..והוי דן את כל האדם לכף זכות."**

חידון א'-ב' לפרשת בלק

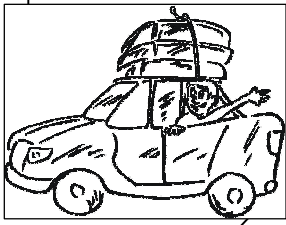
- גיבורת הפרשה. (היה בה משהו שנברא בערב שבת...)
- שם הפרשה, וגם שם הנביא הרשע.
- גנים רוויי מים.
- בר כוכבא.
- שני הפסוקים האחרונים בהפטרה.
- ההפטרה.
- מי הראשונים שבאו לבלעם?
- דם ישתה.
- מי ימצא שאלה יפה באות ט'?
- רטט מטוסים. (כ"ב, ל"ב)
- הרומאים (ע"פ אונקלוס ורש"י כ"ד, כ"ד)
- מי יעיר את האריה?
- ברכת בלעם המפורסמת ביותר.
- פתיחת המשל. (השלישי והרביעי)
- מחא כפיים.
- ראשית גויים, אך אחריתו...
- עירו של בלעם. (אשר על הנהר)
- אביו של המלך. (בעל כנפיים)
- איתן מושבך.
- ישוב בגוש עציון. (מברכתו של בלעם)
- גלוי עין, או עיוור-עין?
- לא תקלל. (לא...)

בס"ד
לשבוע פרשת פנחס

יום ב': זהירות בכיבוד אב ואם!
לקראת סוף שנת הלימודים למדנו את דיני כיבוד אב ואם בחוברת ההלכה היומית. בדרך כלל, בימי חופשה מבליים יותר זמן עם ההורים והמשפחה מאשר בשאר ימות השנה ולכן נזכיר כאן את עיקרי הדברים מהלכות כיבוד אב ואם. ישנן שתי מצוות בעניין זה: מצוות כיבוד אב ואם ומצוות מורא אב ואם.
***מצוות כיבוד ואם** כוללת את הדברים שצריך לעשות: להגיש לאבא ואמא אוכל או שתיה, לעזור להם בכל דבר שהם מבקשים וכדומה. במושג הבא נלמד מהי מצוות מורא אב ואם.
***מצוות מורא אב ואם** כוללת את הדברים שאין לעשות: לא ישב במקומם, לא יקרא להם בשםם בפרטי, לא יסתור את דבריהם וכדומה.

יום א': קברי צדיקים - כמעט בכל מקום בארץ ישנם קברי צדיקים ורבים פוקדים את המקומות האלה במהלך טיולים. יש נוהגים לפקוד קברי אבות וצדיקים בעת צרה וגם בזמנים מיוחדים כמו ערב ראש השנה (רמ"א בהל' ר"ה). מנהג יפה הוא שכאשר מבקרים במקום כזה (כמו "קבר הרמב"ם" בטבריה וכדומה) ללמוד קצת על האיש וקצת מתורתו. בחלק מהמקומות האלה קל למצוא מניינים לתפילת מנחה וערבית.
בכל מקרה חשוב לזכור שגם כאשר הולכים לקבר צדיק, אנו מתפללים רק לה'. אם כן, מה מיוחד בתפילה במקומות אלו? בקברי הצדיקים, זכות הצדיקים יכולה להועיל לתפילותינו להתקבל (מ"ב סי' תקפ"א, ס"ק כ"ז).

יום ג': כתוב על יעקב אבינו "ויבוא יעקב שלם" ודורשים שזה ראשי תיבות - שמו, לשונו, מלבושו. כלומר, יעקב אבינו שמר על שלושת הדברים האלו למרות שהוא היה 22 שנה אצל לבן בארם. במדרש כתוב שעם ישראל נגאל ממצרים בזכות ששמרו על שלושה הדברים האלו וכן משום שלא דיברו לשון הרע. כלומר בזכות זה שעם ישראל לא התערבב בין האומות אלא שמרו על השפה שלהם, הלבוש שלהם והשמות שלהם - מיוחדות יהודית, בזכות זה נגאלו.
גם בימי הקיץ אנו חייבים לשמור על הסימנים היהודיים שלנו בדברים אלו ולא לחקות את הגויים בלבוש או בשפה. יש להקפיד לדבר בנועם ובשפה יפה, וללבוש בגדים צנועים ומכובדים.

יום ד': מהם ימי בין המצרים? שלושת השבועות שבין י"ז בתמוז (מחר) לתשעה באב, נקראים "ימי בין המצרים" על שם הכתוב בפסוק: "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א', ג'). ימים אלו נקראים גם "שלושת השבועות". בימים אלה נוהגים, בעיקר בני אשכנז, מנהגי אבלות על חורבן בית המקדש.

יום ה': י"ז בתמוז - תענית ציבור הפותחת את בין המצרים. הנביא קורא לה צום הרביעי (זכריה ח', י"ט), כי חודש תמוז הוא החודש הרביעי מניסן. ביום זה אירעו מספר צרות לעם ישראל: א. נשתברו הלוחות לאחר חטא העגל. ב. בוטל קורבן התמיד בבית המקדש (=נגמרו הטלאים לקרבן בגלל המצור). ג. הובקעה חומת ירושלים. ד. שרף אפוסטומוס את התורה. ה. הועמד צלם בהיכל המקדש. מיום זה מתחילים בני עדות אשכנז במנהגי אבלות שונים על חורבן בית המקדש, הם נוהגים בכך עד תשעה באב. צום י"ז בתמוז מתחיל בעלות השחר ומסתיים עם צאת הכוכבים.

סיכום פרשת פנחס:

- * ברית שלום וכהונת עולם לפנחס על קנאותו.
- * ה' מצווה את משה לסמן את מדין כאויב ולהכותם.
- * מפקד בניי הבוגרים מגיל 20. סה"כ: 601,730.
- * עקרונות חלוקת הארץ על פי גודל השבט ובהכוונת ה' בגורל.
- * בקשת בנות צלופחד היתומות להעברת הנחלה להם והסכמת ה'.
- * גזרת ה' למשה שלא יוכל להכנס לארץ (לראות כן), וסמיכת יהושוע בן נון כמחליף לו.
- * התורה מפרטת את קורבנות התמיד, השבת והמועדים.

לשולחן שבת:

קרבן תמיד

תמיד = קרבן עולה שהקריבו אותו בכל יום .
" וְאִמְרַתְּ לָהֶם זֶה הָאֵשֶׁה, אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַה': כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִים שְׁנַיִם לַיּוֹם, עֲלֵה תְּמִיד. אֶת-הַכֶּבֶשׂ אֶחָד, תַּעֲשֶׂה בַבֶּקֶר; וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׂנִי, תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים."
 התמיד היה שני כבשים שהקריבו אותם בבית המקדש בכל יום לעולה, כבש אחד בבקר וכבש אחד בין הערבים . זמן השחיטה בבקר הוא לפני עלות השחר שמאיר פני כל המזרח, ושל בין הערבים משש שעות ומחצה [=חצי שעה אחרי חצות היום] ועד סוף היום. פעמים שאיחרו את זמן ההקרבה מפני שאסור להקריב קרבן אחר תמיד של בין הערבים . כיום, שחרב ביהמ"ק, אומרים חז"ל שניתקנו תפילות כנגד קורבנות. שחרית- כנגד קרבן תמיד של שחר, מנחה- כנגד תמיד של בין הערביים וערבית- כנגד אברים שלא נתעכלו שנשרפים כל הלילה.

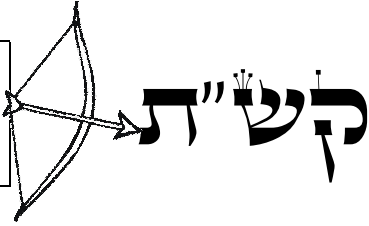
כהונה:

"וְהִיְתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו, בְּרִית כְּהֹנֵת עוֹלָם--תַּחַת, אֲשֶׁר קָנָא לְאַלְקִינוּ, וַיִּכְפֹּר, עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל."
 פנחס, נכדו של אהרון, זוכה בעקבות קנאותו לברית כהונת עולם. והרי נתנה כבר הכהונה לאהרון ולזרעו אחרינו? אלא פנחס שנוול קודם לכן לא נמשח לכהונה ולכן רק כעת זוכה הוא לברית כהונת עולם. הכהונה, כידוע, עוברת מאב לבנו לדורות עולם. הכהנים נחלקו לשלוש דרגות: הכהן הגדול, שהיה הראשון לקדושת העבודה, שני לו סגן הכהנים, שאר הכהנים, הקרויים "כוהנים" סתם או "כוהן הדיוט". מצוות לכבד את זרעו של אהרן ולהקדים את הכהן לכל דבר שבקדושה, שנאמר "וקדשתו": לברך ראשון בקריאת התורה, לזמן (וליטול מנה יפה ראשון בסעודה). הכהנים נושאים את כפיהם לברך את העם . בפדיון הבן נותנים לכהן חמשת שקלים דמי הפדיון.

חידון א'-ב' לפרשת פינחס

- א. הכהן הגדול פרשה.
- ב. מתנת ה' לפנחס.
- ג. הפתק צווח ומדבר. (על פיו תחלק הארץ)
- ד. הפטרה.
- ה. אות שמוסיפים לכל שם משפחה. (ומדוע? עיין רש"י כ"ו,ה')
- ו. ארבע פעולות שעשה משה ליהושע. (בטקס ההחלפה)
- ז. הרשע משבט שמעון.
- ח. שני בני ראובן.
- ט. מי ימצא שאלה באות ט'?
- י. המנהיג אחרי משה.
- כ. האשה המוכה המדינית.
- ל. שיר ידוע. (אהבת כלולותיך)
- מ. בת צלפחד. (בריאה מאד וגם אחותה במי)
- נ. האח הבכור של דתן ואבירם. (וגם הבן הבכור של שמעון)
- ס. עשירית האיפה במנחה.
- ע. עירו של ירמיהו. (במטה בנימין)
- פ. פרשת השבוע.
- צ. מצווה לשנוא את המדיינים.
- ק. רשע שבניו לא מתו.
- ר. מנהיג הצאן. (היכן מופיע?)
- ש. פרי בהפטרה.
- ת. מצות ראש השנה. (ע"פ הפרשה)

לשבוע פרשת מטות-מסעי

יום א': תלת דפרענותא - בשלש השבתות שלפני תשעה באב אנו קוראים הפטרות שיש בהן נבואות ותוכחות של פרענות. הפטרות אלו מיחדות לימי בין המצרים (הימים שבין שבעה עשר בתמוז לתשעה באב). הראשונה היא: "דברי ירמיהו בן-חלקיהו..." "השנייה: "שמעו דבר-ה'..." והשלישית: "חזון ישעיהו בן-אמוץ אשר חזה על-יהודה וירושלם..." סימן לזכור את שלש ההפטרות האלו הוא: דש"ח (דברי ירמיהו, שמעו דבר ה', חזון ישעיהו...)

יום ב': מצוות מדאורייתא - "אורייתא" זוהי תורה בארמית. מצוות מדאורייתא הן מצוות אשר ה' צנה אותנו בתורה שבכתב. אכילת מצה ואסור אכילת חמץ בפסח הן מצוות מדאורייתא.

למתקדמים: ספק דאורייתא לחומרא - כאשר יש לנו ספק במצווה שהיא מהתורה, אנחנו מחמירים בה. דוגמא מעניינת היא ברכת המזון. אדם שאכל לחם ושבע חייב בברכת המזון מהתורה.

אדם כזה שאינו זוכר אם בירך או לא - יש לו ספק במצווה מדאורייתא ועליו להחמיר ולברך (למרות שיכול להיות שהוא כבר ברך!). כמו כן במקרים רבים של ספק בהלכות שבת נחמיר כאשר מדובר בספק באחד מדיני שבת שהם מהתורה.

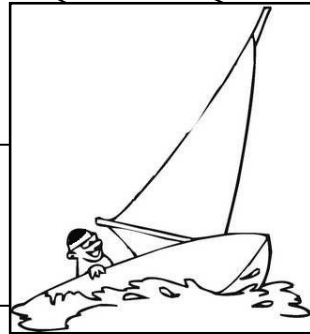
יום ג': מצוות מדרבנן - הן

מצוות אשר חכמים תקנו.

הדלקת נרות חנכה היא מצוה

מדרבנן. **למתקדמים:** ספק דרבנן

לקולא - כאשר יש לנו ספק במצווה מדרבנן אנחנו מקילים. למשל: אדם שאכל ולא שבע, חייב לברך ברכת המזון רק מתקנת חכמים. לכן, אם הוא מסופק אם ברך ברכת המזון, הוא לא יברך (למרות שיכול להיות שהוא לא ברך!).

יום ה': מצוות עשה - הן מצוות המחייבות את האדם לעשות משהו. למשל, חובה לתת צדקה, לטל ארבעת המינים, להתפלל ולכבד אב ואם. ישנה מסורת שבתורה ישנן רמ"ח מצוות עשה. (המשך נושא "המצוות" לאחר תשעה באב).

יום ד' ישנן מצוות מדאורייתא אשר זמן חיובן הוא בתקופות מסוימות בלבד. למשל, בעוד שנה (תשס"ח) תהיה שנת שמיטה. שמיטה היא מצווה מדאורייתא, אבל רק בזמן שרוב בני ישראל יושבים בארץ ישראל. בשאר הזמנים, מצווה זו היא מדרבנן - ולכן בימינו, המצווה הזאת חובתה מדרבנן בלבד.

סיכום פרשת מטות- מסעי:

פרשת מטות:

- משה מכנס את ראשי המטות ומלמדם הלכות נדרים ושבועות.
- מלחמת ישראל במדין- כנקמת ה', ואתם פנחס עם ארון הקודש והחצוצרות.
- כעס משה על שהחיו את המדיניות, והציווי ללוחמים להטהר מהמלחמה.
- דיני הטהרה ברכוש מדין: מתכת- באש ומה שלא עבר באש- במים.
- חלוקת שלל המלחמה, והתרומות לכהנים וללויים ולמשכן.
- בקשת בני גד, ראובן וחצי מנשה לנחול מעבר לירדן, כעסו של משה והתנאי הכפול.

פרשת מסעי:

- סיכום 42 המסעות והחניות של עם ישראל במדבר.
 - הציווי לגירוש האויבים והשמדת אליליהם בכניסתם לארץ.
 - גבולות הארץ המובטחת, וקביעת ראשי ישראל שיחלקו את הארץ,
 - נחלת שבט לוי ומגרשיהם, ו48 עריהם בתוך ישראל.
 - דין ששת ערי המקלט, אליהם נס ההורג בשגגה.
 - הכרעת משה בדבר נישואי בנות צלופחד לבני שבטם בלבד.
- חזק חזק ונתחזק...

לשולחן שבת:

ארץ ישראל לעם ישראל!

" כי אתם באים אל ארץ כנען זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה." (פרשתנו, מפרטת התורה את גבולותיה של ארץ ישראל ומצווה אותנו להיכנס ולרשת אותה ולישב בה. נאמר במדרש: **מהו לכם? לכם היא ראויה!**)

משל למלך שהיו לו עבדים ושפחות והיה משיא לעבדיו שפחות ממלכה אחרת ולשפחותיו- עבדים מממלכה אחרת. עמד המלך וחשב בדעתו, אמר: העבדים שלי והשפחות שלי מוטב שאשיא עבדי לשפחותי- שלי לשלי.

כך כביכול אמר הקב"ה הארץ שלי שנא' (תהלים כד) **"לה' הארץ"** ואומר **"כי לי הארץ"** וישראל שלי הם שנאמר (ויקרא כה) **"כי לי בני ישראל עבדים"**, מוטב שאנחיל ארצי לעבדי שלי לשלי לכך נאמר **"זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה"**.

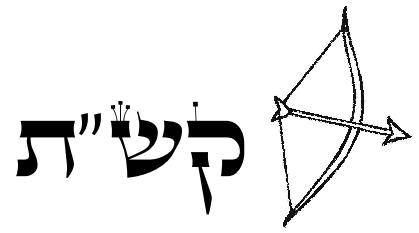
וכן מוסיף המדרש על התאמתנו לארץ: **"אף נחלת שפרה עלי"- יש אדם שהוא נאה ולבושו כעור, הוא כעור ולבושו נאה, אבל ישראל אינם כן אלא הם נאים ולבושיהם נאים הם נאים לארץ וארץ ישראל נאה להם, לכך נאמר: "אף נחלת שפרה עלי".**

יהי רצון שנדע להתנהג בהתאם ולהיות ראויים לארץ קודשינו.

חידון א'-ב' לפרשת מטות-מסעי

- שלשה נשיאים באות א'.
- שתי מתכות סמוכות.
- נסב ועבר ויצא וירד.
- עיר בנחלת גד. (הוסיפו את שמם לתוכה)
- שמות ההרים עליהם נפטרו משה ואהרון. (4 מלים באות ה')
- מי ימצא שאלה יפה באות ו'?
- בין צדד לחצר עינן.
- מקצוע בביה"ס. (עיר בנחלת ראובן)
- בני גד ובני ראובן יבנו ערי מבצר למי?
- טעם (מטעמי המקרא) שמופיע רק פעם אחת בתורה.
- לא לקחת מרוצח.
- בין רימון פרץ לריסה?
- שתי פרשות השבוע. וגם שתי בנות צלפחד (4 מלים באות מ')
- גיבור שנובח. (מסיים את פרשת מטות)
- מלך האמורי.
- שלוש ערים בנחלת גד.
- פה או פנים לחירות. (שם מקום. שתי מילים בפי')
- מלך מדיין. (אבי כזבי)
- משפחת כלב. (אבי עתניאל)
- אחד חלקי ארבע. (והוא מלך מדין. ויש לו גם חבר באות ר')
- היכן מופיע שפם? והיכן שבס? (שניהם מקומות)
- עיר יפה בשומרון, וגם בת צלפחד. (מי יודע: איך יודעים שהיא היתה יפה?)

בס"ד לשבוע פרשת דברים

יום ב': עוד שבתות מיוחדות

- **שבת זכור** - השבת שלפני פורים נקראת שבת זכור על שם המפטיר המיוחד שקוראים מפרשת כי תצא. ב"זכור" קוראים על החובה למחות את זכר עמלק. המן היה מזרע עמלק, ולכן זכור נקראת בשבת זו.

- **שבת שירה** - השבת שקוראים בה את פרשת בשלח נקראת שבת שירה על שם שירת הים (אז ישיר...), המופיעה בפרשה.

- **שבת שקלים** - שבת ראש חודש אדר או השבת שלפניה נקראת שבת שקלים. בימים אלו היו מכריזים על מחצית השקל שהיו אוספים לקרבנות ציבור בבית המקדש.

יום א': שבתות מיוחדות

- **שבת הגדול** - השבת שלפני פסח. נוהגים שהרב דורש בה בהלכות פסח. ביום זה קרה נס. בני ישראל הכינו את השם לקרבן הפסח. למרות שהשה היה אליל מצרים, המצרים לא יכלו לעשות דבר.

- **שבת חזון** - השבת שלפני תשעה באב. נקראת כן על שם ההפטרה: חזון ישעיהו בן אמוץ". השבת הקרובה היא שבת חזון!

- **שבת נחמו** - השבת שלאחר תשעה באב. נקראת כן על שם ההפטרה: נחמו נחמו עמי.

- **שבת שובה** - השבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים. נקראת כן על שם ההפטרה: שובה ישראל...

יום ג': בית-המקדש - המקום המקודש ביותר לעם ישראל. בית המקדש נבנה בירושלים על הר המוריה, בו הקריבו קורבנות וערכו תפילות מיוחדות. החלק המקודש ביותר בבית המקדש היה **קודש הקודשים**, בו עמד ארון ה'. **בלשכת הגזית** ישבה הסנהדרין הגדולה. מצווה מהתורה לעלות לרגל לבית המקדש 3 פעמים בשנה בשלוש הרגלים: פסח, שבועות וסוכות. שלמה המלך בנה את בית המקדש הראשון. המקדש עמד כ-410 שנה, עד שהוא נחרב על ידי נבוכדנצר מלך בבל בתשעה באב (בשנת ג'שלי"ח - 422 לפה"ס).

יום ד': בית המקדש השני והשלישי

בית המקדש השני נבנה על ידי עולי בבל בראשית שיבת ציון בימי עזרא ונחמיה, ונחרב על ידי טיטוס הרומאי בתשעה באב (בשנת ג'תת"ל - 70 לסה"נ), עמד כ-420 שנה. כיום נשאר ממנו רק הכותל המערבי, שהוא החומה המערבית של הר הבית, ועל פי המסורת השכינה לא זזה ממנו מעולם.

בית המקדש השלישי - בית המקדש שיבנה בע"ה בעתיד, אותו ראה יחזקאל הנביא במראה הנבואה (פרקים מ"מ"ב). עד שיבנה בית מקדש זה, משמש בית הכנסת כמקום תפילה מעין מקדש מעט.

יום ה': תשעת הימים - שבוע שחל בו

תשעת הימים שבין ראש חודש אב לתשעה באב, ממעטים בהם בשמחה ומוסיפים על מנהגי האבלות שהחלו ב"ז בתמוז. נהוג בהם שלא לאכול בשר, לא לשתות יין, לא לכבס, למעט בשמחה ועוד. בני עדות המזרח מתחילים לנהוג במנהגי האבלות רק **בשבוע שחל בו תשעה באב**, ויש מנהגים שהם מתחילים לנהוג בהם כבר בראש חודש אב.

סיכום פרשת דברים:

- בשנת ה-40 בר"ח שבט מסכם משה את מעללי ישראל. מוכיחם ומצידם בדברי צוואה.
- תזכורת לחטאי ישראל ובעיקר לחטא המרגלים ועונשו הכבד.
- סיכום מסע הכיבוש ומגבלותיו מעבר לירדן.
- משה מנחיל את ארץ ישראל המזרחית לשניים וחצי השבטים.
- משה מצווה את יהושוע לבטוח בה' ואזור אומץ במלחמותיו.

מצות תוכחה:

משה מוכיח בחומש דברים את עם ישראל ומאריך לחזור על חטאי העבר, מתוך רצון לתיקון בעתיד.

כידוע, ישנה מצווה מפורשת בתורה המצווה אותנו להוכיח את חברנו. שנאמר: **"הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ, וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא."** אמנם מצוות תוכחה קיימת גם בזמן הזה, אך כבר אמרו חכמים בגמרא: "אמר רבי אלעזר בן עזריה תמהני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח". ואכן, חכמים קדמונים אמרו כי הם מסופקים אם כיום יש מי שראוי להוכיח, ובוודאי שהדבר קשור גם לשאלה האם התוכחה תתקבל. ולכן, רבים מפוסקי זמננו שמים את הדגש בימנו לא על התוכחה שספק אם תתקבל, אלא על הצורך לשנות ולהשפיע ולקרב בעבותות אהבה את הזולת.

כלב בן יפונה יורש את חברון:

נאמר בפרשה: **".. זולתי כלב בן יפונה, הוא יראנה, ולו אתן את הארץ אשר דרך בה, ולבניו יעו, אשר מלא אחרי ה'."** בפסוק זה, מרומז מעשהו של כלב בן יפונה שפנה מעצת מרגלים והלך ו"דרך בה" לבדו להתפלל בקברי אבות, אך גם שכרו רמוז בו אשר לו זכה תמורת מעשהו. כלב- שלא כמו חבריו המרגלים- יזכה להיכנס לארץ ולרשת אותה ובייחוד את חברון שאותה בקש לנחלה לו מיהושע חברו.

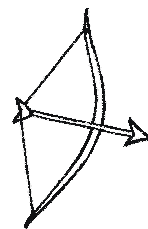
וכך נאמר ביהושע: **"ולכלב בן יפונה נתן חלק בתוך בני יהודה אל פי ה' ליהושע את קרית ארבע אבי הענק היא חברון."**

חידון א'-ב' לפרשת דברים

- א.מילה עצובה בפרשה. (ושם המגילה שנקרא (!) השבוע)
- ב.כי תוליד. (3 מילים בבי, הקריאה בטי' באב)
- ג.דרך ה' לבתולת יהודה.
- ד.פרשת השבוע.
- ה.סוף איכה. (נוהגים לחזור על הפסוק)
- ו.מי ימצא שאלה יפה ב-ו'?
- ז.כך קראו העמונים לרפאים.
- ח.כינוי לשבת. (ע"פ ההפטרה)
- ט.הייתם "נודניקים".
- י.נחל גבול עמון.
- כ.אי קטן שסוגר חולצה. (עיין ירמיהו מ"ז, ד)
- ל.הפסוק האחרון והמילה האחרונה בפרשה.
- מ.אנשים חיים. (עיין רש"י ב, ל"ד)
- נ.קול-קרב שמשמיעים הסוסים. (הפטרת ט' באב)
- ס.כסף לא מזוקק. (בהפטרת הפרשה)
- ע.מיטת תינוק של עוג.
- פ.סעו צפונה.
- צ.נחשים ארסיים מאוד. (בהפטרת ט' באב)
- ק.מדבר יחידי בתורה.
- ר.ענקים.
- ש.אדום ייהפך ללבן. (2 מילים באות ש')
- ת.המועד הקרב. (יהפוך אותו ה' לששון ולשמחה)

לשבוע פרשת ואתחנן

קש"ת

התענית	דאורייתא/דרבנן?	תאריך	מתחיל בבוקר או בערב?	איסורים נוספים
צום גדליה	דרבנן	ג' תשרי	בוקר	אין
יום הכיפורים	דאורייתא	י' תשרי	ערב	נעילת הסנדל, סיכה, רחיצה, תשמיש המיטה
עשרה בטבת	דרבנן	י' טבת	בוקר	אין
תענית אסתר	דרבנן	י"ג אדר	בוקר	אין
שבעה עשר בתמוז	דרבנן	י"ז תמוז	בוקר	אין
תשעה באב	דרבנן	ט' באב	ערב	נעילת הסנדל, סיכה, רחיצה, תשמיש המיטה

יום א': תעניות ציבור

יום ג': תשעה באב - תענית ציבור, שנקבעה כזכר לחורבן בית המקדש הראשון והשני. הנביא זכריה קורא לה **הצום החמישי** (זכריה ח', י"ט), כי חודש אב הוא החודש החמישי מניסן.

התענית מתחילה לאחר סיום הסעודה המפסקת עם שקיעת החמה, ומסתיימת למחרת בצאת הכוכבים. לאחר תפילת ערבית יושבים על הארץ, קוראים את **מגילת איכה** (שחברה על ידי ירמיהו הנביא), ואומרים **קינות** (גם בבוקר) על הצרות שארעו לעם ישראל.

יום ב': סעודה מפסקת - הסעודה האחרונה הנאכלת לפני תחילת הצום בתשעה באב. נהוג לאכול בה מאכלים מיוחדים. (גם הסעודה שלפני יום הכיפורים נקראת כך). **נחם** - תפילה קצרה הנאמרת בשמונה עשרה של מנחה בתשעה באב. בתפילה זו מזכירים את חורבן ירושלים ומתפללים לבניינה.

יום ד': כיצד מצטערים על דבר שקרה לפני כל כך הרבה שנים?

לפני שנים רבות, אחד מגדולי ישראל, רבי משה סופר (החת"ס סופר) זצ"ל, שאל את עצמו שאלה זו. הוא ובני ביתו ישבו במרתף-המקלט של הימים ההם - מחמת הפגזות עירו בתקופת המלחמות הנפוליטיות.

כשכדורי התותחים נופלים סביבו הוא שאל: כיצד יהודי שעומד מול צרות גדולות יכול להתאבל על דבר שאירע לפני אלפי שנים?

ותשובתו: צריך להבין שכל הצרות הבאות על עם ישראל מאז חורבן בית המקדש - מקורן בחורבן! ואם כן, בודאי שאפשר להתאבל על משהו שקרה לפני הרבה שנים, כי אנחנו עדיין מרגישים את התוצאות של האירוע הנורא ההוא!

יום ה': תשעה באב - ביום זה מגיעים לשיאם מנהגי האבלות שהחלו ביי"ז בתמוז. בתאריך זה אירעו אירועים עצובים נוספים בתולדות עם ישראל: 1. נגזר על אבותינו במדבר שלא יכנסו לארץ-ישראל, לאחר חטא המרגלים. 2. נלכדה ביתר בימי מרד בר כוכבא ברומאים. 3. נחרשה ירושלים. (4-5 נחרבו בית המקדש הראשון והשני).

סיכום פרשת ואתחנן:

- תפילותינו ותחנוניו של משה להיכנס לארץ. תגובת ה' על יכולתו לראות את הארץ וחיזוקו של יהושע.
- משה מזהירם לזכור את מעמד הר סיני ולהקפיד על שמירת המצוות ולימוד התורה, שהיא "חכמתכם ובינתכם לעיני העמים".
- שמה מזהירם מסכנת השחיקה בארץ ושכחת הניסים, והתבוללות עם הגויים ואליליהם ועונש הגלות והפזור.
- חזרה על מעמד הר- סיני ועשרת הדברות ואווירת היראה ששכנה אז בלבם.
- "שמע ישראל"- האמונה באחדות ה' ואהבתו ומתוך כך: העברת המסורת, לימוד התורה, תפילין ומזוזות.
- דברי חיזוק לישראל על אשר הם עם סגולה וסכנת ההתבוללות.

לשולחן שבת:

תפילה שלא נענית:

"כג ואתחנן, אל-ה', בעת ההוא, לאמר...
 כה אעברה-נא, ואראה את-הארץ הטובה,
 אשר, בעבר הירדן: החר הטוב הזה,
 והלבנון. כו ויתעבר ה' בי למענכם, ולא שמע
 אלי; ויאמר ה' אלי, רב-לך--אל-תוסף דבר
 אלי עוד, בדבר הזה."

משה, לא זכה שהתקבלה תפילתו ויזכה להיכנס לארץ. פעמים רבות תפילה לא פועלת את פעולתה כאן ועכשיו. כמה סיבות אפשריות לדבר:

א. "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" - לכל דבר יש עת וזמן משלו, ואם היה זמן מסוים לתפילה אזי אדם לא היה מתפלל כל הזמן אלא מחכה לאותו מועד שצריך להתפלל. אולם הקב"ה רוצה את תפילתנו ולכן לא אומר מתי עת התפילה. אנחנו צרכים להתפלל כל הזמן עד אשר נגיע לעת הרצון ואז תפילתנו יענו.

ב. כל התפילות נשמרות בבית הגנזים אנחנו לא מבינים בדיוק מתי תפילה עוזרת. אנחנו חושבים שהתפילה לא נענתה אולם למעשה היא כן נענית, אך בגלל קוצר הראיה שלנו לגבי המתרחש בעולם אנו לא מבינים זאת.

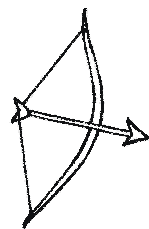
ג. הקב"ה מתאווה לתפילתנו הוא רוצה שנתפלל עוד ועוד ולכן תפילתנו לא נענות. יותר מזה לעיתים הצרות שבאות עלינו הם בכדי לגרום לנו להתפלל כי ה' רוצה את תפילתנו. התפילה לא באה לבטל את הצרות אלא הצרות מגיעות היות וה' רוצה את תפילתנו. ליקוטי מוהר"ן מסביר שעניין אי עניית התפילות זהו ניסיון.

חידון א'-ב' לפרשת ואתחנן

- א. א-ל קנא. (2 מילים בא')
- ב. ע"ז משונה.
- ג. עיר מקלט. (בימינו אתר טיולים מועדף)
- ד. מה שוחה בים. (והיכן מופיע עיין בצ')
- ה. פן תשכח את ה'.
- ו. פרשת השבוע.
- ז. באצבע הקטנה ברא ה' את העולם. (בהפטרה)
- ח. נגר טוב. (2 מילים בח' בהפטרה)
- ט. ל___ לנו כל הימים.
- י. מי ימצא שאלה באות י'?
- כ. אשר לא נטעת.
- ל. הר צפוני בפרשה ובהפטרה. (היכן)
- מ. שתי שכונות מול הקסטל. (בהפטרה)
- נ. ההפטרה. (פעמיים נ')
- ס. חרמון. (ש שמאלית)
- ע. מופיע בפרשתנו. (וגם ביתרו)
- פ. מ-7 העממים.
- צ. עפה בשמים. (והיכן מופיע)
- ק. במדבר פנו דרך ה'. (2 מילים בק' בהפטרה)
- ר. די לך, משה...
- ש. אומרים פעמיים ביום.
- ת. ציור. (2 מילים שונות בת')

לשבוע פרשת עקב

קש"ת

יום ב': מצוות בין אדם לחברו- מצוות הקשורות ליחס בין בני אדם מישראל (בעיקר). למשל: מצוות צדקה, איסור גניבה, השבת אבידה ועוד.

מצוות בין אדם למקום- מצוות הקשורות ליחס בין אדם מישראל לקדוש ברוך הוא. למשל: שבת, תפילה ועוד.

יום א': שבע דְּנַחֲמָתָא- בשבע השבתות שלאחר תשעה באב אנו קוראים שבע הפטרות של נחמה, לנחם אותנו מהעצבות של ימי בין המצרים. שבע הפטרות אלה ידועות בשם: שבע דְּנַחֲמָתָא. הראשונה נקראת **בשבת נחמו**. **שבת נחמו** היא השבת הראשונה מהשבע דְּנַחֲמָתָא ודועה בשם שבת נחמו על שם ההפטרות: **"נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם..."**. **מהי הפטרה?** בשבת, אחרי קריאת התורה, אנחנו קוראים קטע מספרי הנביאים, הנקרא **הפטרות**. הקטע מהנביא קשור לפרשת השבוע, או למועדים החלים בשבת או סמוך לשבת. הקורא את ההפטרות מברך ברכה לפניו, ומספר ברכות לאחריה. הברכה שלפני ההפטרות מזהירה שכל דברי הנביאים אמת- עד הפרט האחרון.

יום ג': מצוות לא תעשה- הן מצוות האוסרות עלינו לעשות דבר מה. למשל, אסור לגנוב, אסור לדבר לשון הרע ואסור לעשות מלאכה בשבת. ישנה מסורת שבתורה ישנן שסי"ה מצוות לא תעשה.

יום ד': ט"ו באב- יום טוב וחג של שמחה בזמן בית המקדש, בו בנות ישראל היו יוצאות ורוקדות בכרמים. הבחורים, שרצו לשאת אשה, באו לשם, וכל אחד בחר לו אחת מהן. יש הסוברים, ששמחה זו היתה זכר למחולות של בנות שילה בתקופת השופטים (שופטים כ"א, י"ט). בתאריך זה אירעו לעם ישראל דברים משמחים נוספים: 1. אנשי דור המדבר פסקו מלמות כעונש על חטא המרגלים. 2. הותר לשבטים לבוא זה בזה, ולהעביר נחלות ביניהם. 3. שבט בנימין הותר לבוא בקהל ולהתחתן עם בנות שאר השבטים, לאחר מעשה פילגש בגבעה. 4. הושע בן אלה מלך ישראל ביטל את השומרים, שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים כדי שישראל לא יעלו לרגל לירושלים. 5. הרוגי ביתר הובאו לקבורה לאחר מרד בר כוכבא. 6. פסקו לכרות עצים לצורך הבערת האש על המזבח, כי הם לא היו יבשים מספיק.

יום ה': מצוות עשה שהזמן גרמן- אלו מצוות עשה (המחייבות אותנו לעשות משהו), אשר יש להן זמן קבוע לקיימן. נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן (זהו כלל, אבל יש מקרים יוצאים מן הכלל!).

לדוגמא: תקיעת שופר היא מצוות עשה שיש זמן קבוע לקיומה- לכן נשים אינן חייבות במצווה זו. (למרות זאת, רוב הנשים מקפידות לשמוע תקיעת שופר!)

דוגמאות נוספות: מצוות תפילין ומצוות ארבעת המינים.

סיכום פרשת עקב:

- שכר המצוות- שמירת הברית וברכה בצאצאים, בפרנסה ובבטחון.
- תשובה לספקנים: אין לחשוש ממלחמת הארץ. ה' בעזרנו כמו במצרים והוא יעשה זאת בהדרגה.
- טלטלות המדבר כנסיון לישראל, איסור הגאווה ושכחת ה'.
- תזכורת חטא העגל ושבירת הלוחות והלוחות השניים.
- אהבת ה' לישראל למרות החטא, והציווי לשמירת הברית ולדבוק בתורה ובמצווה.
- "והיה אם שמוע" – פרשה שבה מופיעה חובת היהודי לאהבת ה' ולשמירת המצוות כתנאי למטר הארץ ולתבואה ולישיבה בה.

לשולחן שבת:

נסיון המן:

"וַיַּעַן, וַיִּרְעֶבְךָ, וַיֹּאכְלֶךָ אֶת-הַמֶּן אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ, וְלֹא יָדָעוּן אֲבֹתֶיךָ: לְמַעַן הוֹדִיעַךָ, כִּי לֹא עַל-הַלֶּחֶם לִבְדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם--כִּי עַל-כָּל-מוֹצָא פִי-ה', יַחֲיֶה הָאָדָם." - המן מהווה לפי התורה לא רק לחם לאכול, אלא גם נסיון באמונה.

וכך מסופר בגמרא מסכת יומא דף ע"ו :

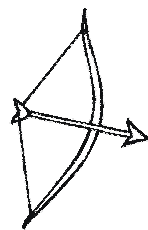
"שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? אמר להם: אמשול לכם משל: למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שיש לו בן אחד. פסק לו מזונותיו (נתן לו כמות גדולה של אוכל) פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל, מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים (במדבר), היה דואג ואומר: שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאביהן שבשמים".

חידון א'-ב' לפרשת עקב

- א. מילה שמתחילה את שבעת המינים. (ומופיעה שם גם פעם שניה)
- ב. משם נסעו למוסרה. (3 מילים 2 מתוכן ב')
- ג. מ-7 המינים.
- ד. ואספת. (פרשת "והיה")
- ה. תחילת התוכחה. (ב"והיה אם שמוע")
- ו. שם ההפטרה.
- ז. מ-7 המינים.
- ח. מ-7 המינים.
- ט. תפילין של ראש.
- י. ישוב בדרום. (מייצר שוקו) היכן הוא מופיע בפרשה?
- כ. הפסוק האחרון בהפטרה. (שיר יפה)
- ל. ה' א-לוקים נתן. (5 מילים בלי בהפטרה)
- מ. ונתתי בעתו.
- נ. הרבה ואדיות... (פעמיים בפרשתנו עיין ב')
- ס. גט. (בהפטרה)
- ע. שם הפרשה
- פ. הנהר האחרון בפרשה.
- צ. דבורה גדולה. (סייעה בכיבוש הארץ)
- ק. מי ימצא שאלה באות ק'?
- ר. מ-7 המינים.
- ש. מ-7 המינים.
- ת. שניים מ-7 המינים.

לשבוע פרשת ראה

קש"ת

יום א': מצוות התלויות בארץ - מצוות שחובתן בקרקע, כמו תרומות, מעשרות, כלאיים, שמיטה ועוד. רוב המצוות האלו חובתן רק בארץ ישראל. אפשר להתבלבל ולחשוב שקדושת ארץ ישראל נובעת מהמצוות המיוחדות ששייכות רק בה - אבל קדושת ארץ ישראל קדמה למצוות אלו - ואפשר אף לומר שהמצוות המיוחדות הן בגלל קדושת ארץ ישראל!

יום ב': תרי"ג מצוות - יש לנו מסורת שיש תרי"ג (613) מצוות. כבר למדנו שתרי"ג המצוות האלו מורכבות מ- שס"ה (365) מצוות לא תעשה ורמ"ח (248) מצוות עשה. בפועל, ישנן הרבה יותר מ- 613 מצוות ועל כך נלמד במושג בהמשך.

מעניין לציין שמתוך כל המצוות הרבות שניתנו לנו, רובן אינן ניתנות לקיום בחוץ לארץ! כל המצוות הקשורות לבית המקדש, הרבה מהמצוות הקשורות לטומאה וטהרה, רוב המצוות התלויות בארץ ואפילו הרבה מהדינים הקשורים לבתי דין צריכות להתקיים בארץ ישראל!

יום ג': שבע מצוות

בני נח - תרי"ג מצוות ניתנו לבני ישראל.

שאר בני האדם נצטוו בשבע

מצוות. מצוות אלו מוכרות בשם

מצוות בני נח, מכיוון שלאחר המבול כל בני

האדם הם צאצאי נח. 7 המצוות האלו נועדו

לאפשר סדר חברתי תקין. בין שבע המצוות של בני נח:

איסור עבודה זרה, איסור רצח, החובה להציב דינים לשפוט בין אדם

חברו ואיסור אבר מן החי.

יום ה': מדוע כל כך הרבה מצוות לבני ישראל?

רבי חנניא בן-עקשיא אומר, רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל. לפיכך הרבה להם תורה ומצוות. שנאמר: "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

משנה זו, ממסכות מכות (פרק ג') מלמדת שהקדוש ברוך הרבה לבני ישראל מצוות כדי שיהיו להם הרבה זכויות. לכן ישנן הרבה מצוות לא תעשה שמצווים אותנו דברים קלים, להיזהר מדברים שהאדם סולד מהם - למשל האיסורים לאכול דם, תולעים ושקצים. זאת אומרת, ריבוי המצוות מאפשר לנו לאגור זכויות רבות, כי יש לנו הרבה אפשרויות לקיימן.

יום ד': מוני המצוות - אלו חכמים אשר

מנו (ספרו) את תרי"ג מצוות התורה. יש הרבה יותר מתרי"ג (613) מצוות ולכן יש צורך להחליט אילו מצוות כלולות בתרי"ג ואילו לא. לדוגמא, אם מצווה מופיעה פעמיים בתורה, מונים אותה רק פעם אחת. למשל: מונים את מצוות ברית מילה בפרשת לך לך, כאשר ה' ציוה את אברהם ואת בניו למול. המצווה מופיעה שוב בפרשת תזריע, ומהפסוקים בפרשת תזריע אנו למדים פרטים רבים על מצוות ברית המילה, אבל המצווה אינה נמנית שמה. כמו כן, יש מצוות שיש להן מספר חלקים אבל הן נמנות רק פעם אחת.

סיכום הפרשה:

- פרשת הברכה והקללה בין הר גריזים לעיבל.
- ציווי ניתוח האלילים ועבודתם והדרך הנכונה (להבדיל) בעבודת ה' בבמות - עד לבניית המקדש.
- איסורים הקשורים לקורבנות: איסור אכילת הדם, מעשרות ובכורות בירושלים, זכירת הלוי והמעשרות.
- איסורי עבודה זרה ודין עיר הנידחת שכל תושביה הודחו לעבודה זרה.
- עם ישראל עם סגולה: איסור מנהגי הגויים ותספורתם, ואיסור מאכלות אסורים (שאינם טהורים) לסוגיהם.
- דיני המעשרות ומצות שמיטת כספים.
- דין עבד עברי ויחסו של אדונו אליו בעבודתו וביציאתו ממנה.
- דיני שלושת הרגלים: פסח, שבועות וסוכות. כזמן עליה לרגל, שמחה וקורבנות.

לשולחן שבת:

מצוות הנתינה-

בפרשתנו 4 מצוות המחנכות את האדם לנתינה ולידיעה שרכושו בעצם אינה שלו, אלא מתנת שמים הוא.

1. המצווה הראשונה בסדר זה: מעשר שני.

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך... ואכלת לפני ה' אלקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם." (דברים יד, כב-כו)

כל בעל שדות, מטעים וכרמים, חייב להפריש עשירית מיבולו ולהעלותו לירושלים. שם, היה עליו לאכול הוא ומשפחתו. אם רב היה היבול ולא ניתן היה לשאתו דרך כה ארוכה - פדאו בכסף. עם כסף פדיון זה באמתחתו, היה עולה לירושלים, ושם מוציאו רק על קניית מצרכי מזון. בעלי השדות חוייבו להפריש "מעשר שני" זה בשנה הראשונה, השנייה, הרביעית והחמישית למחזור שנות השמיטה (שבע שנים).

2. מעשר עני - "מקצה שלש שנים תוציא את כל מעשר תבואתך בשנה ההיא והנחת בשעריך" (שם, כח).

כאן נדרש מן האדם להפריש עשירית מן היבול, ולתיתו לזולת - לאביוני העם. חינוך הלב לנתינה, במצוות אלו, נעשה בשלבים. ארבע שנים ממחזור שנות השמיטה מתרגל היהודי עם מעשר שני בירושלים, השנתיים - השנה השלישית והשישית - מכה הוא באנוכיותו באמצעות מעשר הנתרם לטובת העניים.

3. שמיטת כספים - "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה" (שם טו, א).

מצוות "שמיטת כספים" מחייבת את האדם להלוות כספים לרעהו, גם אם קיימת סכנה שהלה לא יפרע את חובו. אי פריעת החוב עלולה להיות בשנת השמיטה, השנה המשמטת את כל החובות. אסור לאדם, בהתאם לתורה, להיות "בן בליעל", ובגלל חשש שמיטה זו, לא להלוות לאדם הנתון במצוקה.

4. צדקה - "נתון נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" (שם, י).

בניגוד להלוואה שחוזרת לבעליה ברוב המקרים, הרי במצווה זו נדרש מן האדם "שיתן ממנו תחילה (מראש) על מנת שלא ישוב עוד. וזה יותר קשה בטבע האנשים.

חידון א'-ב' לפרשת ראה

א החודש הבא עלינו לטובה.

ב אנשים מסיתים ומדיחים. (2 מילים באות ב')

ג בעל חיים נאה וגבוה בעל דבשת.

ד ציפור יפה בעלת כתר על הראש, אך היא עוף טמא.

ה הברכה על _____ והקללה על _____

(פעמים ה)

ו מצוות שימחה ברגל. (וגם שיר מפורסם לסוכות)

ז גירפה מזמרת?

ח שלושת הרגלים. (3 פעמים ח)

ט גמל, חזיר, ארנבת ושפן הן חיות _____,

אייל, צבי ויחמור הן חיות _____. (2 מילים בטי')

י-כ ציפורים חכמות הרואות בלילה סמוכות בפסוק.

ל איסור בשר בחלב.

מ 2 סימני טהרה בחיות.

נ מלך העופות.

ס סימן טהרה לדג.

ע עכבר המעופף במערות.

פ חבר של הנשר, כיום שמו של סגן ראש הממשלה...

צ בעל חיים יפה זוריו, מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות. (גם בישובים)

ק עוד סימן טהרה לדג.

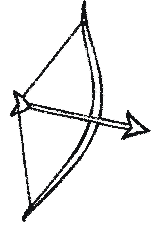
ר פרשת השבוע.

ש "מקץ _____ תעשה _____". (3 מילים באות ש)

ת שור הבר.

לשבוע פרשת שופטים

קש"ת

יום א': דוגמאות למוני המצוות - ישנם ספרים רבים שמונים את המצוות. המפורסמים ביניהם הם: ספר החינוך וספר המצוות לרמב"ם (ספרים רבים נכתבו כדי להסביר או לדון בתוכן של שני הספרים האלו!). בפתחה של הספר הרמב"ם מסביר 14 כללים (שורשים) שלפיהם הוא ערך את רשימתו. **בין הכללים של הרמב"ם:**

כלל א'- לא מונים בתרי"ג המצוות את המצוות שהן מדרבנן (למשל: מצוות נר חנוכה).

כלל ג'- מונים רק את המצוות לדורות, אבל לא את המצוות שניתנו לקיימן פעם אחת (למשל: האיסור להותיר מהמן).
כלל י"א- כאשר מצווה מורכבת מחלקים רבים, לא מונים את הפרטים כמצוות שונות, אלא מונים מצווה זו רק פעם אחת (למשל: מצוות ארבעת המינים כוללת את האתרוג, הלולב, ההדסים והערבות, והיא נמנית רק פעם אחת).

יום ב': בל תוסיף
אסור להוסיף על מצוות התורה. מצווה זו נלמדת מהפסוק (דברים י"ג: א'): **אַתְּ כָּל-הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם אֵתוֹ תִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת לֹא תִסֶּף עָלָיו וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנּוּ.**
למשל: אסור להוסיף כנף חמישי לבגד הציצית או ליטול חמישה מינים במקום ארבעה מינים בסוכות.
למרות איסור זה, התורה נתנה כח לחכמים לקבוע מצוות מדרבנן (כפי שנלמד).

יום ג': לא תסור - למדנו שחכמים תקנו וקבעו מצוות. התורה גם מצווה אותנו לשמור את המצוות האלו של חכמנו! מצווה מהתורה לקיים את כל מצוות החכמים (מצוות מדרבנן), כמו שכתוב בפסוק (בפרשת השבוע!): (דברים י"ז: א') **"לֹא תִסּוּר מִן הַדְּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ יְמִין וּשְׂמֵאל"**.

יום ד': תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם - כאשר יש בפנינו שתי מצוות ואחת מהן תדירה (מצויה יותר) מחברתה, מקיימים קודם את המצווה התדירה. לכן מקדימים את פרשת השבוע לקריאת פרשיות נוספות. בשבת ראש חודש, קוראים את פרשת השבוע וגם את הקריאה לראש חודש. מקדימים את הקריאה לשבת כי היא תדירה.

יום ה': שוגג ומזיד - העובר על מצווה מהתורה שלא בכוונה, נקרא **חוטא בשוגג**. לעומת זאת אדם החוטא בכוונה נקרא **חוטא במזיד**. גם העונשים של החוטאים בשוגג ובמזיד שונים. **לדוגמא:** אדם ששכח שאסור לקצור בשבת ועבר וקצר בשבת, עבר על איסור מהתורה בשוגג. גם אדם שידע שאסור לקצור בשבת, אבל שכח שהיום שבת ועבר וקצר נקרא חוטא בשוגג. לעומת זאת, אדם שידע שהיום שבת, וגם ידע שאסור לקצור בשבת נקרא חוטא במזיד.

סיכום פרשת שופטים:

- הציווי להעמיד שופטים ושוטרים בכל ישראל והחובה לשפוט צדק ואיסור שוחד.
- איסור עבודה זרה ונטיעת אשרה, ואיסור הקמת אבן-מזבח שלא במקדש.
- חובת הבאת שאלה הלכתית לבית הדין. דין עונש מוות והעדים.
- דין מלך ישראל ומצותו-כתיבת ספר התורה ושמיעה בקול ה'. ומגבלותיו: שלא ירבה נשים, סוסים ולא ישיב את העם מצרימה.
- דיני מתנות כהונה מלוי וישראל.
- דינים שונים: איסור שמיעה לקוסם ומכשף. המצוה לשמוע לנביא ודין נביא שקר. הלכות ערי מקלט ומקומם. איסור השגת גבול. דין עד אחד ועדים זוממים.
- דיני יציאה למלחמה: הבטחון בה', הכהן משוח המלחמה. 4 החוזרים מעורכי המלחמה (נטע כרם, ארס אשה, בנה בית, וירא ורך הלבב).
- דין מלחמת כיבוש: הפניה לשלום, המצור, דין העמים הקרובים והרחוקים.
- רצח לא מפוענח ודיני עגלה ערופה וחובת הזקנים.

לשולחן שבת:

המצווה לשמוע בקול חכמים:

ט ובאת, אל-הכהנים הלויים, ואל-השפט, אשר יהיה בימים ההם; ודרשת והגידו לך, את דבר המשפט. י ועשית, על-פי הדבר אשר יגידו לך, מן-המקום ההוא, אשר יבחר ה'; ושמרת לעשות, ככל אשר יורוך. יא על-פי התורה אשר יורוך, ועל-המשפט אשר-יאמרו לך--תעשה: לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל. **התורה מצווה** אותנו בפסוק זה לשמוע בקולם של חכמים, אשר מתקנים תקנות וגוזרים גזרות בכל דור ודור. ובאמת, מברכים אנו את ברכת: **"אשר קדשנו במצוותיו וציוונו"**. על מצוות "עשה" מן התורה, ואף על כמה מצוות שהן מדברי חכמים! כגון: הדלקת נר של שבת ונרות חנוכה, על מגילת אסתר וכו'. שואלת הגמרא: כיצד יכולים אנו לברך ברכה זו על מצוות חכמים? הרי היכן צווה ה' זאת עלינו? על שאלה זו עונה רב איוביא: גם על דברי חכמים צווה ה' אותנו. היכן? בפרשת שופטים, שנאמר: **"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל"**.

- **בל תשחית"**

"כי תצור על עיר ימים רבים... לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרון, כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות, כי האדם עץ השדה..."

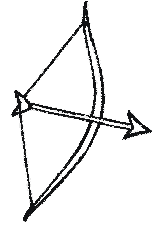
בפרשתנו מופיעה מצוות לא תעשה, שלא להשחית עץ מאכל, או דבר שיש בו תועלת לבני-אדם. וכמובא בספר החינוך: **"שנמנענו מלכרות האילנות על מנת להציר לאנשי העיר ולהכאיב אל ליבותם... כגון: לשרוף או לקרוע בגד או לשבור כלי לבטלה. ובכל העניינים האלו אמרו חז"ל בגמרא: "עובר משום בל תשחית". ויסוד המצווה לאהוב את טוב ה' ולשמשו לתועלת ולבנין"**. אכן, למרות שהאיסור בל תשחית עוסק בעצי פרי, למדו מכאן חז"ל איסור לכל השחתה שהיא שלא לצורך לכל בריאה ובריאה שברא ה': חי, צומח וגם דומם!

פרשת שופטים

- א- תחילת ההפטרה. (פעמיים א')
- ב- עבירה בשוגג. (מתחיל ב-2 ב' רצוף)
- ג- הצמר של הצאן.
- ד- ספק בבית המשפט. (פעמיים ד', פעמיים ד')
- ה- תחילת בית ב"לכה דודי". (פעמיים ה') היכן מופיע בהפטרה?
- ו- דין עדים זוממים. (י"ט, י"ט)
- ז- עבירה בכוונה.
- ח- סוג של מכשף שיודע לכנס נחשים ועקרבים ושאר בעלי חיים למקום אחד. (פעמיים ח')
- ט- גוי שלא יבוא לירושלים. (בהפטרה)
- י- מה אומרים הזקנים בעגלה ערופה.
- כ- לא כמו מלכי האומות, למלך ישראל אין הרבה מזה.
- ל- בל תשחית בלשון התורה.
- מ- השליט בישראל.
- נ- ערוץ מים זורם כל השנה.
- ס- בעלי חיים רבים ממצרים למרכבתו של המלך.
- ע- על פי שניים או שלושה מהם יקום המשפט.
- פ- חרבות ירושלים יפתחו בשירה. (לקראת סוף ההפטרה)
- צ- צריך לרדוף אותו. (פעמיים צ')
- ק- מאחז עיניים- סוג של מכשף. (פעמיים ק')
- ר- מי בורח לעיר מקלט?
- ש- פרשת השבוע.
- ת- להיות ישר וצדיק עם ד'.

בס"ד
דף שאלות למושגי קש"ת

קש"ת

שם: _____

השאלות הבאות הן על חמשת המושגים שבצד א' של כל דף קש"ת.

שאלות לשבוע פרשת בלק

- העתק מההלכה את הפסוק שממנו אנו למדים להיזהר בדרכים (ובכל מקום אחר).
- יהודי שעושה מעשים טובים ואחרים מתרשמים מהתנהגותו עושה _____
- על מי יאמרו "ראו מעשיו של איש זה שלמד תורה!" _____
- מה מברכים על מאכלי הקיץ הבאים: שזיף _____ אבטיח _____
- דובדבן _____ מלון _____ סברס _____
- ה. הכוין רשימה- באלו מקומות קדושים אתה ביקרת? _____

שאלות לשבוע פרשת פנחס

- כאשר מבקרים בקברי צדיקים חשוב לזכור שאנחנו תמיד מתפללים אך ורק ל _____
- רשום רשמי דוגמא אחת של "כיבוד" אב ואם _____ ודוגמא אחת של "מורא" אב ואם _____
- כיצד חז"ל מפענחים את ראשי התיבות של המילה של"ם? _____
- שני שמות לתקופה שבין י"ז בתמוז לתשעה באב הם: _____ ו _____
- ה. אחד מהדברים שאירעו לאבותינו ביי"ז בתמוז קרה במדבר בדרך ממצרים. מהו? _____

שאלות לשבוע פרשת מטות-מסעי

- שנוי את המלים הראשונות (כפי שמופיע בדף המושגים) של כל אחת משלוש ההפטרות של פורענות.
- מה פירוש המילה "אורייתא"? _____ באיזו שפה המילה הזאת?
- כתוב ליד כל מצווה אם היא מדאורייתא או מדרבנן: חנוכה _____ סוכה _____
- כיבוד אב ואם _____ לקדש את יום השבת _____ *קריאת התורה _____
- בימינו, מצוות שמיטה היא חובה (הקיפו את התשובה): מדאורייתא מדרבנן _____
- ה. בתורה יש _____ מצוות עשה. רשום את המספר בספרות _____

שאלות לשבוע פרשת דברים

- מתוך ארבע השבתות הרשומות במושגים של היום, סמנו בירוק את שמה של השבת הקרובה (שבת פרשת דברים) ובאדום את שמה של השבת שלאחר מכן!
- השבת שלפני פורים נקראת _____
- ג. בית המקדש נבנה על הר _____ המקום המקודש ביותר במקדש נקרא _____
- ד. הנביא שתיאר את בית המקדש השלישי היה _____
- ה. בבית שלי נוהגים מנהגי אבלות (סמיון): מראש חודש אב _____ בשבוע שחל בו תשעה באב _____

שאלות לשבוע פרשת ואתחנן

- א. מתוך כל התעניות בלוח היהודי, רק _____ (כתובי מספר) כתוב (או כתובים) בתורה. איזה? _____
- ב. בתפילת שמונה עשרה של מנחה בתשעה באב מוסיפים את _____. הסעודה שלפני הצום נקראת _____.
- ג. תשעה באב ידוע גם כצום ה_____. קוראים בו את מגילת _____ ואומרים _____.
- ד. מה השאלה ששאל את עצמו החתם סופר לפני הרבה שנים בתשעה באב? _____
- ה. מתוך חמשת הדברים שאירעו בט' באב, איזה מהם קרה לבני ישראל במדבר? _____

שאלות לשבוע פרשת עקב

- א. כמה הפטרות של נחמה קוראים לאחר תשעה באב? _____ הראשונה היא _____
- ב. רשום 3 מצוות שהן בין אדם למקום ו- 3 שהן בין אדם לחבירו _____
- ג. ישנן מצוות שיש להן שני חלקים: מצוות עשה ומצוות לא תעשה. עיין בחומש דברים פרק כ"ב פסוק א'. מהי המצווה הכתוב כאן? מצוות _____ מהם שני החלקים של מצווה זו (עשה ולא תעשה)? _____
- ד. מבין כל הדברים שאירעו בט"ו באב- איזה מהם קרה לבני ישראל במדבר? _____
- ה. מההמצוות הבאות סמנאי רק את אלו שהן מצוות עשה וגם יש זמן קבוע לקיומן (כלומר ששני הדברים נכונים לגבן): כיבוד אב ואם, האיסור לעשות מלאכה בשבת, ישיבה בסוכה, לא לרצוח, להשיב אבידה.

שאלות לשבוע פרשת ראה

- א. רשום/רשמי 5 דוגמאות של מצוות התלויות בארץ! _____
- ב. כתוב/כתבי תרי"ג בספרות. _____
- ג. לגויים ישנן _____ מצוות. הן ידועות כמצוות של בני _____.
- ד. חכמים שניסו לחשב אלו מצוות כלולות בתרי"ג ואלו לא ידועים בשם _____.
- ה. שנוי בעל פה את המשנה במושג של היום ("רבי חנניא" עד "ויאדיר").

שאלות לשבוע פרשת שופטים

- א. כתוב/כתבי שמות של שניים מספרי מוני המצוות _____ לפי כמה כללים הרמב"ם ערך את ספרו? _____
- ב. מהו איסור בל תוסיף? _____
- ג. מאיזה פסוק אנו למדים שחייבים לקיים מצוות של חכמים? _____
- ד. שנוי בעל פה את הכלל: תדיר _____ תדיר _____
- ה. איזה חמור יותר- אדם שעבר עבירה בשוגג או אדם שעבר עבירה במזיד? _____